

การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยชุดกิจกรรมแนะแนว
The Enhancement of Career Decision Making Self-Efficacy
of High School Students Through Guidance Activities

ชุตินา ทองมีขวัญ

Chutima Thongmeekwan

สกล วรเจริญศรี

Skol Voracharoensri

มณฑิรา จารูเพ็ง

Monthira Charupeng

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University

E-mail: chutima_78@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 13 กรกฎาคม 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 22 ธันวาคม 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 22 ธันวาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 408 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และกลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 14 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ 2) ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01.

คำสำคัญ: การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ, ชุดกิจกรรมแนะแนว, นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ABSTRACT

The purposes of this research are as follows: (1) to study self-efficacy and decision-making on the careers of students; (2) to compare the career decision-making self-efficacy of students in the experimental group, before and after participating in the guidance activities package, the samples in the research were divided into two groups: Group One was used to examine career decision-making self-efficacy and consisted of 408 students gained from the multiple sampling method. Group Two included 14 students used to enhance the career decision-making self-efficacy, selected by experimental and purposive sampling. The research instruments were as follows: (1) a questionnaire on career decision-making self-efficacy; (2) a set of guidance activities package to enhance career decision-making self-efficacy and was considered by experts. The statistics and data were analyzed by mean, standard deviation and a t-test. The research results were as follows: (1) the study of career decision-making self-efficacy in total was at high level; and (2) the students in the experimental group had higher level of career decision-making self-efficacy after participating in the guidance activities package with a higher and statistically significant level of .01.

Keywords: Career decision-making self-efficacy, Guidance activities package, High school students

1. บทนำ

จากการกำหนดนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ (2565) ประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2565 โดยกระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นถึงความสำคัญยุทธศาสตร์ชาติในด้านการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ การเสริมสร้างเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงปฐมวัย การเสริมสร้างช่วงวัยเรียน ไปจนถึงวัยรุ่น รวมถึงการเสริมสร้างศักยภาพในวัยผู้สูงอายุ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงโลกในศตวรรษที่ 21 และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย เพื่อเป็นการสร้างทักษะพื้นฐานเชื่อมโยงกับการสร้างอาชีพและการมีงานทำ โดยหนึ่งในจุดเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ คือ การจัดการศึกษาสำหรับทักษะอาชีพและการมีงานทำ พัฒนา 3 ทักษะหลัก ได้แก่ โลกทัศน์อาชีพ การเสริมสร้างทักษะใหม่ และการเพิ่มทักษะใหม่ที่จำเป็นให้แก่

กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้อยู่ในระบบการศึกษา ผู้อยู่นอกระบบการศึกษา วัยแรงงาน และผู้สูงอายุ เพื่อให้มีทักษะและสมรรถนะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัลและอาชีพที่เกิดขึ้นใหม่

จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (2565) มีการให้ความสำคัญด้านอาชีพ เพื่อให้เยาวชนที่กำลังจะเติบโตเป็นพลเมืองในสังคมมีการประกอบอาชีพที่มั่นคง และสามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติโดยรวมได้ เยาวชนทุกคนย่อมได้รับการศึกษาจากหน่วยงานด้านการศึกษา โดยหน่วยงานด้านการศึกษาหรือสถานศึกษาจะมีครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ความรู้ทางด้านวิชาการ ความรู้ทางด้านทักษะชีวิต สร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน โดยกรมจัดหางาน (2564) กล่าวว่า การแนะแนวอาชีพเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของครูแนะแนวและบุคคลที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยให้บุคคลได้รู้จักโลกอาชีพ และโลกการศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน ให้สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ในอนาคต การเลือกอาชีพและเลือกการศึกษาต่อไปได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระบวนการแนะแนวอาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรเริ่มดำเนินการตั้งแต่วัยเด็กโดยเริ่มตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นอุดมศึกษา ซึ่งสามารถดำเนินการโดยจัดทำโครงการ จัดกิจกรรมต่างๆ ด้านการแนะแนวอาชีพ เพื่อให้เยาวชนได้ทราบถึงบุคลิกภาพ ความถนัด ทักษะของตนเอง ให้สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง และสอดคล้องกับตลาดแรงงานในอนาคตได้ จากสถานการณ์ปัจจุบันมีเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นมาทำให้ทุกอย่างเกิดความรวดเร็วและมีความสะดวกสบายยิ่งขึ้น และยังมีเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยิ่งทำให้การใช้เทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำงานมากขึ้นเป็นอีกเท่าตัว สถานศึกษาต้องมีการปรับตัวและที่สำคัญ คือ ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการแนะแนวอาชีพให้มีศักยภาพสามารถแนะแนวอาชีพโดยต่อยอดทักษะใหม่ๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ตามแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม มีแนวคิดที่ว่า พฤติกรรมของมนุษย์เรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นหรือมีการเปลี่ยนแปลงไปที่มีปัจจัยมาจากสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่มาจากปัจจัยเฉพาะบุคคลด้วย รวมถึง ชีวภาพ ปัญญา และสิ่งภายในอื่นๆ หลายๆ ปัจจัย และการรวมของปัจจัยเหล่านั้นนั้น จะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกันกับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม โดยอัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1997) ได้มีการค้นคว้าเกี่ยวกับปัจจัยภายในที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ พบว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะส่งผลให้มีแนวโน้มประสบความสำเร็จมากกว่าคนอื่น อัลเบิร์ต แบนดูรา เชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นหนึ่งในปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมและการกระทำของมนุษย์ได้ค่อนข้างชัดเจน การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ยังส่งผลกับหลายๆ เรื่อง อาทิเช่น การตัดสินใจ การแสดงความสามารถ การเรียน รวมไปถึงในเรื่องของการวางแผนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ซึ่งปัจจัยข้างต้นนี้ มีผลทำให้มนุษย์เราประสบความสำเร็จได้ หากพูดถึงบริบทเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้มนุษย์เรานั้นประสบความสำเร็จในชีวิต การที่บุคคลจะสามารถรับรู้ความสามารถของตนเองได้ ต้องมีการประเมินตนเองหรือตรวจสอบว่าตนเองมีความถนัดหรือมีความสามารถในด้านไหน หากบุคคลรับรู้ความสามารถของตนเองเองแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็จะทำให้สามารถเส้นทางในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตเพื่อที่จะเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จได้โดยง่าย ในบริบทของนักเรียน การที่ผู้เรียนมี

ทักษะที่จำเป็นต่อเรื่องของการเรียนอย่างเดียวในยุคนี้อาจไม่เพียงพอที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ นักเรียนจำเป็นต้องมีความเชื่อในความสามารถของตนเองสูงด้วย ทั้งนี้ การรับรู้ความสามารถของตนเองยังสามารถแบ่งบริบทเป็นหลายบริบทได้ ยกตัวอย่างเช่น การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านศิลปะ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการดนตรี การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการคิดคำนวณ และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ เป็นต้น จากการยกตัวอย่างบริบทในข้างต้น บริบทของการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิตได้

แฮกเคท และเบทซ์ (Hackett และ Betz, 1981) ได้นิยาม การรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านอาชีพไว้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ หมายถึง การตัดสินความสามารถของตนเองในด้านต่างๆ รวมถึงการเลือกอาชีพ และการปรับตัวเข้าสู่อาชีพนั้น จากการพิจารณาแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองอาจจะเป็นตัวแปรสำคัญในการศึกษาพัฒนาการทางอาชีพ ซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกวางแผนการเรียนและเลือกอาชีพในอนาคต และเบทซ์ (Betz, 1992) ได้นิยาม การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพไว้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ หมายถึง การรับรู้ความสามารถของตนเองที่เกิดจากการประมวลปัจจัยต่างๆ ผ่านรูปแบบความคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ที่มีต่อประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองจะส่งผลต่อการเลือกการกระทำหรือหลีกเลี่ยงไม่กระทำ โดยเฉพาะเรื่องของอาชีพ การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพได้นั้น บุคคลจะต้องมีความมั่นใจว่ามีความสามารถหรือคุณลักษณะของตนเองที่จะประกอบอาชีพนั้นได้ นอกจากนี้ สิริอร วิชาวุธ (2554) ให้แนวคิดไว้ว่า บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพที่สูง ส่งผลให้บุคคลนั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จในหลายๆ มิติมากขึ้น บุคคลจะมีความคิดว่างานที่ยากเป็นงานที่ทำท่ายอยากที่จะทำความเข้าใจมากกว่าที่จะเป็นอุปสรรคหนักหนาจนต้องหลีกเลี่ยง บุคคลจะมีความสนใจมากขึ้นในกิจกรรมที่พวกเขาเลือกหรือได้รับมอบหมาย กำหนดจุดมุ่งหมายที่ทำท่ายตนเองและรักษาความมุ่งมั่นของตนเอง มีการเพิ่มระดับความพยายามในการเผชิญกับอุปสรรคในชีวิต บุคคลจะกลับมามีความมั่นใจได้อย่างรวดเร็วหลังจากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นกับตนเอง และจะเชื่อว่าความผิดพลาดนั้น เกิดจากการเรายังไม่พยายามมากพอ พวกเขาเชื่อว่าพวกเขาจะไปถึงเป้าหมายในชีวิตได้หากพวกเขามีความตั้งใจฝึกฝนและอดทนให้มากขึ้นกว่าเดิม การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพที่สูงจะช่วยสร้างความสุขในการทำงานให้กับบุคคลตรงกันข้าม หากบุคคลนั้นมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพต่ำ อาจเชื่อว่าอุปสรรคที่เจอในงานยากเกินกว่าจะแก้ไข ส่งผลให้เกิดความทุกข์ ความเครียด และอาจจะร้ายแรงถึงขั้นเป็นโรคซึมเศร้า และจะมีการมองวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิสัยทัศน์ที่จำกัดทำให้ไม่สามารถค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดได้ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพของบุคคลจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการประสบความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนที่จะตัดสินใจวางแผนเส้นทางและตัดสินใจเลือกอาชีพต่อไปในอนาคต

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสามารถพัฒนาได้ด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ มากมาย เช่น ชุดโปรแกรม ชุดกิจกรรม การเข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์ การให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม การใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ และการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกชุดกิจกรรมแนะแนวซึ่งมีเทคนิคเชิงสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม มาเป็นปัจจัยในการเสริมสร้างการรับรู้

ความสามารถของตนเอง ในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทเลอร์และเบทซ์ (Taylor และ Betz, 1983) ที่ได้ศึกษาการใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ส่งผลต่อการรับรู้และการไม่แน่ใจสำหรับการตัดสินใจเลือกอาชีพ การศึกษาครั้งนี้ เทเลอร์และเบทซ์ ได้มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้แก่ แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision-Making Self-Efficacy Scale : CDMSE) ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักที่จะวัดระดับของการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนในวิทยาลัย และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนและนักศึกษาจำนวน 346 คน สามารถระบุได้ถึงความมั่นใจในการรับรู้ความสามารถของตนเองที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมนานปี คงรักช้าง (2558) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพมีค่าเฉลี่ยคะแนนการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการแนะนำแนวทางอาชีพด้วยวิธีการปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการสัมภาษณ์ครูแนะแนวและผู้วิจัยที่ปฏิบัติหน้าที่ครูแนะแนวในระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่านักเรียนยังขาดข้อมูลทางอาชีพ ไม่มีการวางแผนในเรื่องของการประกอบอาชีพในอนาคต ขาดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ทำให้ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1953) ที่กล่าวว่า การเลือกอาชีพของบุคคลมีลักษณะเป็นพัฒนาการในแต่ละขั้นตามช่วงวัย ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนกลาง วัยรุ่นตอนปลาย วัยผู้ใหญ่ตอนต้น และวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง ซึ่งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจัดอยู่ในขั้นที่ 1 ที่เป็นระยะเริ่มต้นของการสนใจในอาชีพ เป็นขั้นที่ยังไม่สามารถคิดและตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างรอบคอบ ผู้วิจัยจึงนำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปลายมาเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้

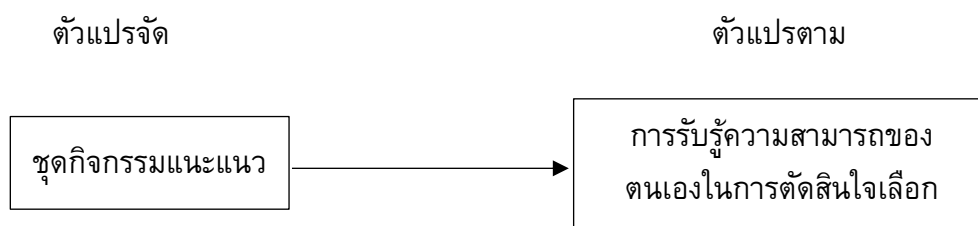
จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและมีความสนใจในการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยมุ่งหวังว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งในการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพให้กับนักเรียนต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบการเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษานี้ เรื่อง การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของ Taylor & Betz (1983) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา และใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นตัวแปรจัดกระทำในการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถสร้างกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
2. ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ก่อนการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับและได้รับการอนุมัติรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ รหัสโครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G-055/2564 จากนั้นดำเนินการทดลอง ดังต่อไปนี้

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) ที่ผู้วิจัยจัดทำตามแบบแผนวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2551) มีแบบแผนการทดลอง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงแผนการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดลองหลัง
E	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
 T₁ แทน การทดสอบก่อนเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

T₂ แทน การทดสอบหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

X แทน เข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

วิธีดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยนำคะแนนจากการที่นักเรียนทำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ จำนวน 408 คนเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) จากนั้นทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) จากนักเรียนที่มีคะแนนการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา พร้อมสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 14 คน และนัดหมายกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ของการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

2. ขั้นตอนทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการใช้ระยะเวลาดำเนินการทดลอง จำนวน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยใช้เวลาหลังเลิกเรียนในวันอังคาร และวันศุกร์ เวลา 16.00 น.-17.00 น. ระหว่างวันที่ 11 มกราคม 2565 ถึงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2565 สถานที่ทดลอง คือ ห้องแนะแนว โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา

ตารางที่ 2 ระยะเวลาในการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม
1	11 มกราคม 2565	ปฐมนิเทศ
2	14 มกราคม 2565	ค้นหาตัวตนของฉันทันจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง
3	18 มกราคม 2565	คณะที่ใช้ สู่อาชีพที่ชอบ
4	21 มกราคม 2565	โลกกว้างทางอาชีพ
5	25 มกราคม 2565	ต้นแบบอาชีพ)Career Idol(
6	28 มกราคม 2565	นี่แหละอาชีพของฉันทัน...
7	1 กุมภาพันธ์ 2565	Road Map เส้นทางสู่อาชีพของตนเอง
8	4 กุมภาพันธ์ 2565	Action Plan
9	8 กุมภาพันธ์ 2565	บอร์ดเกมอาชีพ)The Game of Career(
10	11 กุมภาพันธ์ 2565	ปัจฉิมนิเทศ

3. ขั้นหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลองให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอีกครั้งหนึ่งแล้วเก็บไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) และ หลังการทดลอง (Posttest) ของนักเรียน มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

6. สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และด้านการแก้ปัญหา และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผน

2. นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

จากความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และด้านการแก้ปัญหา ตามลำดับ รองลงมา คือ ด้านการเลือกเป้าหมาย ด้านการประเมินตนเอง และด้านการวางแผนตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นวัยที่มีความต้องการในการสำรวจข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านการศึกษา ข้อมูลด้านอาชีพ และข้อมูลด้านส่วนตัวและสังคม จากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งในช่วงวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการข้อมูลเพื่อที่จะนำมาประเมินความสามารถของตนเอง และนำข้อมูลนั้นไปต่อยอดในการวางแผนตัดสินใจเลือกอาชีพต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1953) ที่กล่าวไว้ว่า พัฒนาการทางอาชีพจะมีช่วงพัฒนาการตามช่วงซึ่งช่วงอายุ 14 ปี ถึงอายุ 18 ปี ขั้นนี้จะเป็นขั้นของการสำรวจ โดยบุคคลที่จะสำรวจตนเองและสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ งานอดิเรกที่เป็นกิจกรรมยามว่าง ซึ่งในขั้นแรกคือขั้นสำรวจ บุคคลจะพิจารณาความสนใจ ความถนัด ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่ยังไม่สามารถเลือกอาชีพได้ที่ชัดเจนได้ จากทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1953) จะสังเกตได้ว่านักเรียนในช่วงอายุระหว่าง 14 ปี ถึงอายุ 18 ปี เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

นักเรียนจะอยู่ในช่วงที่ตนเองต้องการสำรวจความสนใจ ความถนัด ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่ยังไม่สามารถเลือกอาชีพได้ที่ชัดเจนได้ซึ่งตรงตามทฤษฎีที่กล่าวไว้ข้างต้น

2. การเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว

จากความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนสูงขึ้นหลังเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้จากข้อมูลผลการวิจัยดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิตชนก จิระเศวตกุล (2545) ที่กล่าวไว้ว่าการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพส่งผลต่อการเพิ่มการตัดสินใจเลือกอาชีพหลังการทดลอง ทั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปประเด็นได้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนสูงขึ้นเป็นผลเนื่องมาจาก 1) ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวขึ้นโดยมีการประยุกต์วิธีการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลือกอาชีพให้เข้ากับองค์ประกอบด้านเนื้อหาในแต่ละด้าน อย่างครบถ้วน 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวจัดให้แก่ผู้รับบริการในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่รู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การปรับตัวทั้งด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ตลอดจนการวางแผนอนาคตด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ส่วนตัวและสังคม (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2545) นอกจากนี้ ชุดกิจกรรมแนะแนวมีวิธีการ เทคนิคในการนำมาปรับใช้ที่หลากหลาย ที่จะสามารถช่วยให้การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม โดยเฉพาะชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ได้นำเทคนิคเชิงสร้างสรรค์มาใช้ในแต่ละกิจกรรม ซึ่งเทคนิคเชิงสร้างสรรค์สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนสมาชิก สามารถเปิดเผยตนเองผ่านการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก รู้จักตระหนักรู้ในตนเองที่จะกำหนดเป้าหมายในการวางแผนตัดสินใจเลือกอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สกล วรเจริญศรี (2559) ได้ทำการพัฒนาเทคนิคเชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกในการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับเทคนิคเชิงสร้างสรรค์มีสัมพันธภาพเชิงบวกในการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่นสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรารัตน์ กิจเจริญ (2547) ที่ได้ศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มเป้าหมายมีการรับรู้ความสามารถด้านอาชีพมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม

แนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) การให้นักเรียนได้เข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ มีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนที่มีความสนใจในการเลือกอาชีพ และจะเกิดพัฒนาการทางอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1953) ที่ระบุนักเรียนที่อยู่ในวัยรุ่นตอนต้น ช่วงอายุ 14 ปี ถึงอายุ 18 ปี เป็นระยะที่เกิดการเริ่มต้นสนใจในอาชีพ โดยจะเกิดพัฒนาการทางอาชีพ และวุฒิภาวะทางอาชีพต่อไป ในช่วงอายุ 18 ปี ถึงอายุ 21 ปี จากการมีปฏิสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมแล้วเกิดการประเมินความสามารถของตนเอง ทั้งนี้การศึกษากระบวนการปัญญาสังคมต่อพัฒนาการทางอาชีพตามแนวคิด ทฤษฎีปัญญาสังคมทางอาชีพ ซึ่งพัฒนามาจากทฤษฎีปัญญาสังคมของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1997) พบว่า ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการเลือกอาชีพ และส่งผลทางอ้อมต่อการเลือกอาชีพผ่านความสนใจ คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) และการคาดหวังต่อผลลัพธ์ (Outcome Expectations) นั่นเอง 4) การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญใน 2 องค์ประกอบ ซึ่งส่งผลต่อการเลือกทำพฤติกรรมของบุคคล คือ 1) องค์ประกอบด้านวิธีการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1997) และ 2) องค์ประกอบด้านเนื้อหาจากการศึกษางานวิจัยเพื่อสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ จากแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision-Making Self-Efficacy Scale : CDMSE) ของ เทเลอร์และเบทซ์ (Taylor และ Betz, 1983) ซึ่งผู้วิจัยพบว่าองค์ประกอบทั้ง 2 มิตินี้ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง ที่เน้นให้นักเรียนมีการสำรวจตนเองในด้านต่างๆ ตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ด้วยกระบวนการที่เสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ทั้งจากการทบทวนความถนัด ความสนใจ ความสามารถของตนเอง จากการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับเพื่อนสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้วิจัยได้มีการกำหนดให้มีการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคการมอบหมายงาน (Assignment Techniques) ให้นักเรียนไปสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับต้นแบบอาชีพของตนเอง (Career Idol) ซึ่งต้นแบบอาชีพมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสอดคล้องในตนด้านแรงจูงใจ และการมีเป้าหมายสู่เส้นทางอาชีพ โดยมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมสู่การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน (กัญญาภัทร เสนิงค์ ณ อยุธยา, 2557) ส่งผลให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น ความสามารถของตนเองสูงขึ้น ทำให้นักเรียนเลือกกระทำพฤติกรรมนั้นที่จะนำตนเองไปสู่เป้าหมายทางอาชีพที่คาดหวัง ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการการรับรู้ความสามารถของตนเอง และการคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่ส่งผลต่อการกระทำพฤติกรรม (Bandura, 1997) และเมื่อนักเรียนได้กระทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกอาชีพตามขั้นตอนของชุดกิจกรรมแนะแนวในแต่ละกิจกรรมก็จะเป็นความสำเร็จจากการกระทำที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนต่อไป

2) องค์ประกอบด้านเนื้อหา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการประเมินตนเอง ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ด้านการเลือกเป้าหมาย ด้านการวางแผน และด้านการแก้ปัญหา ที่ผู้วิจัยนำมาเป็น

วัตถุประสงค์หลักในแต่ละกิจกรรมของชุดกิจกรรมแนะแนวครบถ้วนทุกองค์ประกอบ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความชัดเจนในการตัดสินใจเลือกอาชีพ สามารถปฏิบัติตามแผนที่ตนเองวางไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางอาชีพ และมีการประเมินตนเองเพื่อแก้ไขปัญหาเป็นระยะ ตามรูปแบบการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาสังคมทางอาชีพ (Lent, Brown, และ Hackett, 1994)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพทั้ง 10 กิจกรรม สามารถเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับนักเรียนในการวางแผนอนาคตให้กับตนเอง ไม่เพียงแต่ด้านอาชีพเพียงอย่างเดียวแต่ยังรวมถึงด้านการศึกษา และด้านส่วนตัวและสังคมอีกด้วย

8. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ก่อนที่ผู้ที่ศึกษางานวิจัยจะนำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ ให้ศึกษาเรื่องของการแปลความหมายของเกณฑ์คะแนนอย่างรอบคอบ เนื่องจากในงานวิจัยนี้เป็นการใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 10 ระดับ อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจและแปลความหมายคลาดเคลื่อนได้

2. ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพทั้ง 10 กิจกรรม ให้ผู้ที่ศึกษางานวิจัย สำนวจจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว เพราะจะส่งผลต่อการผลิตนวัตกรรมในแต่ละกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมบอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career) จะจำกัดผู้เล่นได้ไม่เกิน 6 คนต่อ 1 บอร์ดเท่านั้น และในกิจกรรมต้นแบบอาชีพ (Career Idol) หากนักเรียนเลือกต้นแบบที่บุคคลนั้นไม่จบการศึกษามานำเสนอ ในขั้นสรุปกิจกรรมให้ผู้ศึกษางานวิจัย สรุปเพิ่มเติมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาด้วย

3. ก่อนที่ผู้ที่ศึกษางานวิจัยจะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ ควรศึกษาวัตถุประสงค์และเนื้อหาของแต่ละกิจกรรม รวมถึงเทคนิคและนวัตกรรมที่นำไปใช้ให้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้วิจัยนำกิจกรรมไปทดลองแล้วพบว่าในบางกิจกรรม เช่น กิจกรรมค้นหาตัวตนของฉันทจากโมเดลตุ๊กตาขนมปัง กิจกรรม Action Plan และ กิจกรรมบอร์ดเกมอาชีพ (The Game of Career) ใช้ระยะเวลาเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนด อาจจะต้องปรับระยะเวลาในการทำกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อให้การเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะเชิงวิจัยและพัฒนา

1. ควรมีการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพให้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งนักเรียนอยู่ในช่วงอายุ 14 ปี ถึงอายุ 18 ปี นักเรียนจะอยู่ในขั้นระยะเริ่มต้นของการสนใจในอาชีพ มีการพิจารณาความสนใจ ความถนัด ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่ยังไม่สามารถเลือกอาชีพได้ที่ชัดเจนได้สอดคล้องตามทฤษฎี

พัฒนาการทางอาชีพ หากมีการนำเครื่องมือการวิจัยไปใช้ จะส่งผลให้นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่สูงขึ้น

2. ควรมีการติดตามประเมินผลการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน หลังการเข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อศึกษาความคงทนของการมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพต่อไป

3. ควรศึกษางานวิจัยโดยแบบแผนการทดลองที่แตกต่างกันออกไป เช่น แบบแผนการทดลองแบบที่มีทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งสามารถเปรียบเทียบคะแนนกันภายในกลุ่มของแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน

บรรณานุกรม

กรมจัดหางาน. (2564). การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการแนะแนวอาชีพให้เครือข่าย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/bkk_th/268b0eebf99f0d474a18170de05292b.pdf [20 December 2021]

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.moe.go.th/นโยบายและจุดเน้น-2565/> [15 June 2021]

ชิดชนก จิรเสวตกุล. (2545). ผลของการให้การปรึกษารายบุคคลตามแนวทฤษฎีปัญญาพฤติกรรมต่อการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เลือกอาชีพที่ไม่ใช่วัฒนธรรมทางเพศ. ปรินญาณินพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2551). แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองและสถิติวิเคราะห์ : แนวคิดพื้นฐานและวิธีการ = Experimental research design and statistics : basic concepts and methods. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2545). การพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

นรารัตน์ กิจเจริญ. (2547). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี. ปรินญาณินพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มนานปี คงรักช้าง. (2558). การศึกษาผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณินพนธ์ดุขณ์บัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สกล วรเจริญศรี. (2559). การพัฒนาเทคนิคเชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกในการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่น : รายงานวิจัย = The development of creative techniques for enhancing positive relationships in adolescents' group counseling. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สิริอร วิชาวุธ. (2554). จิตวิทยาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Bandura, A. (1997). **Self-efficacy: The exercise of control**. 22nd ed. New York: Freeman.

Lent, R.W., Brown, S.D., & Hackett, G. (1994). **Toward a Unifying Social Cognitive Theory of Career and Academic Interest, Choice, and Performance**. *Journal of Vocational Behavior*. 45(1), 79-122.

Super, D.E. (1953). **A theory of vocational development**. *American Psychologist*, 8(5), 185-190.

Taylor, K. M., & Betz, N. E. (1983). **Applications of self-efficacy theory to the understanding and treatment of career indecision**. *Journal of Vocational Behavior*, 22(1), 63-81.